

FIUs: From Prediction and Prevention of Money laundering and Financing of Terrorism to the Challenges of Dissemination of Information/ with Emphasis on the Iranian Law

Mehri Barzegar*

Assistant Professor in Bu-Ali Sina University, Hamedan, Iran.

Abstract

Introduction: Combating against Money Laundering and Financing of Terrorism requires access to financial information. Therefore, The Financial Intelligence Units (FIUs) as the center of receiving, analyzing and disseminating financial data have a key role in prediction of the patterns of these criminal offences and thereof prevention before their integration in legitimate earnings. Establishment of the units were initially provided in the Article 7.1.B of the United Nations Convention against Organized Crime (the so-called Palermo Convention) and the Articles 41.1.B and 58 of United Nations Convention against Corruption (the so-called Mérida Convention) and then was elaborately provided in FATF recommendations. In Iran, the unit was established according to the repeated Article 7 of the Anti-Money Laundering Amendment Act enacted in 1397. The FIUs should be autonomous, independent and national, and comply with the principles of information security and confidentiality once disseminating them.

Methodology: This research is accomplished via descriptive-analytical approach. Comparing the FIU in the domestic law and the World Bank and FATF recommendation, it seeks to analyze the role of FIUS in predicting and preventing Money Laundering and Financing of Terrorism.

Results and Discussion: The results indicate the significant role of the FUIS in predicting and preventing Money Laundering and Financing of Terrorism. In Prediction phase, after receiving information the unit conducts operational and strategical analyses on it (Interpretive Note to the Recommendation 29 of the FATF). The operational analysis is applies for prevention in micro-level whilst the strategical analysis is employed in macro-level in order to recognize the patterns and predict them. Without distinction between the two types of analyses, the Anti-Money Laundering Act has elaborated the task in the

* Corresponding Author: m.barzegar@basu.ac.ir

How to Cite: Barzegar, M. (2023). FIUs: From Prediction and Prevention of Money laundering and Financing of Terrorism to the Challenges of Dissemination of Information/ with Emphasis on the Iranian Law. *Journal of Criminal Law Research*, 11(42), 83-119. doi: 10.22054/jclr.2023.63105.2380

repeated Article 7-a. The requirement of issuing the National Deed of Risk Assessment by the unit is another step towards prediction of the two aforementioned crimes. The function of the unit is also considerable in preventing these crimes in different levels and types. At the first level, prevention is accomplished by drafting guidelines, which has been mentioned in the repeated Article 7.f and 7.g. The second level of prevention includes supervision on high-risk persons, regions and transactions. This task is conducted by the FIU as well. At the third level, the role of the unit manifests in cooperation with the judiciary and closer monitoring of the designated nationals. The role of the FIU can be perused in both situational and social prevention as well. In situational prevention, measures that seek to mitigate the risk or manage it, further actions on the Suspicious Transaction Reports (STRs), issuing blocking orders on property and so on are all instances of such preventive tools that the unit conducts either directly or indirectly. The reason behind the substantial role of the FIU in situational prevention lies behind its access to facilities of risk assessment. In social prevention, providing counsel to specific persons in the form of communication of guidelines (the repeated Article 7.e), provision of educational programs on detrimental consequences of these criminal offenses (the repeated Article 7.h) all are social preventive tools and suggest that the perspective of the legislator has been vaster to merely confine to situational preventive tools.

Conclusions: AML/CFT policies require vast cooperation between countries and immense sharing of financial data. However, Iran confronts two challenges of joining Egmont Group and international transparency in reaching this goal. Interpretive Note to the Recommendation 29 of the FATF has bound countries to join Egmont Group. Nonetheless, Iran has not succeeded in joining Egmont yet and its collaboration with other countries on data dissemination are limited to bilateral agreements. Indeed, the challenge of disseminating international data on money laundering lies behind disseminating data on sanctions. That is, some transactions of Iran with other countries is carried out via indirect methods that might be considered suspicious transaction. Also, the challenge of disseminating data on financing of terrorism returns to the Articles 154, 14.16 and 11 of the Constitution of the IRI. However, collaboration might benefit all parties. The Traditional approach of Iran towards international data disseminating would largely limit the potential of using the novel methods of cooperation and data sharing in favor of Iran. Transparency in national and international arena consists the other challenge for Iran in dissemination of data. Therefore, provision of a general reservation such as non-dissemination of data related to sanctions would largely undermine transparency.

Although Iran has been successful in the field of legislative policy in recent years and most of its provisions on FIUs are in accordance with the Palermo

and Mérida Conventions and guidelines and recommendations of the World Bank and FATF, it is still considered as the highest risk country on Money Laundering and following the non-compliance with the FATF recommendations, is one of the two countries in the black-list. The influence of political affairs is surely undeniable. Yet the current interaction of Iran with the international society is more divergent than convergent. Non-compliance with the FATF recommendation, non-dissemination of data and opacity all aggravate such divergent and ultimately combating against Money Laundering and Financing of Terrorism would get more difficult, resulting in long-term harms on economics of Iran.

Keywords: Prediction of Money Laundering and Financing of Terrorism, Prevention of Money Laundering and Financing of Terrorism, Financial Intelligence Units (FIUs), Egmont Group, Iran and Challenges of Data dissemination.

مراکز اطلاعات مالی: از پیش‌بینی و پیشگیری پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم تا چالش‌های تبادل اطلاعات؛ با تکیه بر حقوق ایران

مهری برزگر* استادیار گروه حقوق، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران.

چکیده

مراکز اطلاعات مالی که در کنوانسیون‌های پالمو و مریدا و توصیه ۲۹ فتف پیش‌بینی شده‌اند، مسوول دریافت گزارش‌های فعالیت‌های مشکوک، تحلیل و در صورت لزوم، افشای آنها هستند. این مراکز برای کارآمد بودن باید خودمختار، مستقل و ملی باشد و در حین افشای اطلاعات، اصول مربوط به امنیت اطلاعات و رازداری را رعایت کنند. این مراکز، پس از دریافت گزارش اقدام به تحلیل عملیاتی و استراتژیک می‌کنند. تحلیل استراتژیک، همراه با فناوری داده‌کاوی، نقش مهمی در پیش‌بینی الگوی پولشویی و تأمین مالی تروریسم دارد. تحلیل عملیاتی نیز در پیشگیری از این دو جرم موثر است. نقش مرکز در پیشگیری در سه سطح اولیه، ثانویه و ثالث و از نظر وضعی و اجتماعی قابل بررسی است. همکاری در تنظیم سند ملی ارزیابی خطر، تشخیص اشخاص، مناطق و معاملات پرخطر، صدور دستور موقت انسداد و ارایه آموزش نقش‌هایی هستند که در قانون مبارزه با پولشویی (۱۳۹۷) و آیین‌نامه آن پیش‌بینی شده‌اند. چالش‌های ایران در تبادل اطلاعات در سطح بین‌المللی عبارتند از پیوستن به گروه آگمنت و شفافیت بین‌المللی. با اینکه ایران در حوزه سیاست جنایی تقنینی در سال‌های اخیر عملکرد قابل قبولی داشته و مقرراتش در خصوص مراکز اطلاعات مالی منطبق با توصیه‌های فتف، کنوانسیون‌های پالمو و مریدا و رهنمودهای بانک جهانی هستند، همچنان پرخطرترین کشور از لحاظ و یکی از دو کشور در فهرست سیاه است. در این راستا، نمی‌توان نقش مسایل سیاسی را نادیده گرفت. اما تعامل فعلی ایران با جامعه بین‌الملل بیشتر واگراست تا همگرا. عدم رعایت توصیه‌های فتف، عدم تبادل اطلاعات مالی و عدم شفافیت در سطح بین‌المللی، این واگرایی را تشدید و در نهایت مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم را دشوارتر خواهد کرد.

واژگان کلیدی: پیش‌بینی پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم، پیشگیری از پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم، گروه آگمنت، مراکز اطلاعات مالی، ایران و چالش تبادل اطلاعات مالی

مقدمه

پول‌شویی از دیدگاه قواعد حقوق جزای عمومی، جرمی مرکب^۱، از دیدگاه جرم‌شناختی جرمی یقه‌سفید و از دیدگاه حقوق جزای بین‌الملل، جرمی سازمان‌یافته و فراملی محسوب می‌شود. آسیبی که پولشویی به اقتصاد کشورها وارد می‌کند، به دلیل رقم سیاه بالای ارتکاب، چندان مشخص نیست. ولی مطابق برآوردهای صندوق بین‌المللی پول، معادل یک و نیم تا چهار درصد تولید ناخالص جهان حاصل از فعالیت‌های مجرمانه است که بیشتر آنها از طریق نظام بانکی شسته می‌شوند (میردهقان، ۱۳۹۵: ۱۲۸). همچنین ادعا شده پولشویی بعد از معاملات ارزی و نفت، سومین تجارت جهانی به شمار می‌رود (کاشانی کیا، ۱۳۹۹: ۱۲۲). در دهه‌های اخیر با توجه به پیچیده‌تر شدن ارتباطات مالی، پیشرفت فناوری و افزایش سرعت جریان‌های پولی در جهان، روش‌های ارتکاب این دو نیز پیچیده‌تر و در نتیجه کشف آنها و آسیب حاصل از آنها، پیچیده‌تر و بیشتر شده است.^۲ این امر، برای کشوری مانند ایران که به دلیل تحریم‌ها در شرایط اقتصادی نامطلوبی به سر می‌برد و به منظور اجتناب از تحریم‌ها، همواره امکان شفافیت مالی برایش وجود ندارد، بیشتر حایز اهمیت است و لزوم پیشگیری از این جرم را بیشتر نمایان می‌کند.

تأمین مالی تروریسم نیز به‌عنوان جرمی مانع به منظور پیشگیری از تروریسم، در بیست سال اخیر اهمیت ویژه‌ای یافته است. بطوری که فتن^۳ یا گروه ویژه اقدام مالی، به‌عنوان نهادی بین‌دولتی که در ابتدا با هدف گسترش سیاست‌های مقابله با پولشویی به وجود آمده بود (چتین و دیگران، ۱۳۹۲: ۱۴)، از سال ۲۰۰۱، رسالت خود را به مبارزه با تأمین مالی تروریسم

---

۱. فرایند پولشویی شامل سه مرحله جایگذاری، لایه‌گذاری و یکپارچه‌سازی است. ممکن است این مراحل به صورت جداگانه یا همزمان اتفاق بیفتند. پیچیدگی عملیات مرتکب یا مرتکبان و لزوم انجام فرایندهای گوناگون بر روی پول کثیف، حاکی از مرکب بودن این جرم است. برای مطالعه بیشتر ر.ک: میردهقان، ۱۳۹۵: ۱۸-۱۷

۲. جهانی شدن مرزهای اقتصادی، فرهنگی و سیاسی کشورها را درهم نوردیده و پیامدهای بسیاری برای جامعه جهانی به ارمغان آورده است. یکی از پیامدهای منفی این امر، بین‌المللی شدن آشکال بزهکاری است. برای مطالعه بیشتر ر.ک: نجفی ابرندآبادی، ۱۳۹۶، ۲۳-۱۱

۳. FATF (Financial Action Task Force): برای مطالعه بیشتر در مورد فتن بنگرید به: عباسی. اصغر. ۱۳۹۸.

نیز گسترش داد. آخرین نسخه توصیه‌های این نهاد در اکتبر ۲۰۱۲ منتشر^۱ و در اکتبر ۲۰۲۰ پیشنهادهایی برای اصلاح توصیه ۱ یادداشت تفسیری آن، برای رایزنی عمومی ارایه شد که هنوز جنبه قطعی نیافته است.

سیاست‌های اتخاذی برای مبارزه با این دو جرم و تدابیر پیشگیرانه در برابر آنها بسیار شبیه یکدیگر است (ر.ک: شاهیده، ۱۴۰۰: ۱۹۶) که گفته شده این امر به دو دلیل ماهیت پنهانی و مخفیانه و شباهت مکانیزم و شیوه‌های مورد استفاده در هر دو جرم می‌باشد (شمس ناتری و اسلامی، ۱۳۹۴: ۲۶۵-۲۶۶). با توجه به آسیب‌های فراوان حاصل از این دو جرم و موقعیت خاص کشور ایران در صحنه بین‌المللی و بخصوص قرار گرفتن مجدد در فهرست سیاه و برداشتن تعلیق اقدامات مشدد راستی‌آزمایی^۲ علیه ایران از ۲۳ فوریه ۲۰۱۸، لزوم پیشگیری از این دو جرم برای ایران بیش از پیش نمایان می‌شود.

با توجه به نقش مهم تراکنش‌های مالی در ارتکاب این دو جرم، مبارزه با آنها مستلزم دسترسی به اطلاعات مالی به منظور بررسی و تحقیق است. مراکز اطلاعات مالی به‌عنوان نهاد دریافت، تجزیه و تحلیل و انتشار اطلاعات مالی، نقشی کلیدی در پیش‌بینی الگوهای این دو جرم و پیشگیری از آنها پیش از ادغام در عواید مشروع دارند. نقش این واحدها، نه تنها در تبادل اطلاعات مالی درون‌مرزی، بلکه در تبادل بین‌المللی اطلاعات مالی حایز اهمیت است و کارآمدی آنها منوط به پیروی از اصول مقرر برای آنها و همکاری کافی کشورها در زمینه تبادل اطلاعات است.

گرچه مقالات و کتاب‌هایی در مورد پیشگیری از پولشویی و تأمین مالی تروریسم نگاشته شده‌اند^۳، هیچ یک به‌طور اختصاصی نقش مراکز اطلاعات مالی را در پیش‌بینی و پیشگیری

۱. متن کامل توصیه‌ها در پایگاه اینترنتی زیر قابل دسترسی است:

<http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF%20Recommendations%202012.pdf>

2. Enhanced Due Diligence Measures

۳. به‌عنوان مثال، بنگرید به چیتن و دیگران، ۱۳۹۲، شاملو و خلیلی پاچی، ۱۳۹۹، شمس ناتری و دیگران، ۱۳۹۰، کشتکار، ۱۳۹۰ که هر یک از دیدگاهی پیشگیری از این دو جرم را مورد مطالعه قرار داده‌اند.

مدنظر قرار نداده‌اند. توضیح آنکه، یکی از چالش‌های کشور ما در سال‌های اخیر لزوم پیروی از توصیه‌های ففت و پیوستن به دو کنوانسیون مبارزه به جرایم سازمان‌یافته و مقابله با تأمین مالی تروریسم بوده و یکی از مهم‌ترین چالش‌های این امر، لزوم ارایه اطلاعات مالی به کشورهای دیگر است. از این رو، مقاله پیش‌رو با اتکا به روش تحلیلی می‌کوشد به این پرسش پاسخ دهد که این مراکز چه نقشی در پیشگیری و حتی پیش‌بینی این دو جرم در سطح ملی یا بین‌المللی دارند؟ و با توجه به آسیب‌های این دو جرم بر اقتصاد کشور ایران از یک سو و موقعیت خاص کشور ایران از سوی دیگر، چالش‌های تبادل اطلاعات کدامند؟ در این راستا، مقاله ابتدا به منظور آشنایی با بحث، مراکز اطلاعات مالی و ویژگی‌های حاکم بر آنها را با رویکرد تحلیلی پیرامون رویکرد ایران در تأسیس این مراکز برخواهد شمرد و سپس در بند نخست، این مراکز را از لحاظ نقششان در پیش‌بینی و پیشگیری از پولشویی و تأمین مالی تروریسم بررسی می‌کند. در این بند، سطوح و انواع پیشگیری با نگاهی به قوانین ایران، مورد بحث قرار خواهند گرفت. سپس، در بند دوم چالش‌های تبادل اطلاعات مالی در ایران، شامل پیوستن به گروه اگمونت و شفافیت بین‌المللی برشمرده شده خواهند شد و در نهایت، مقاله می‌کوشد توجیحی برای رفع این چالش‌ها ارایه دهد.

۱. مراکز اطلاعات مالی^۱ و ویژگی‌های حاکم بر آنها

جرایم پولشویی و تأمین مالی تروریسم مقید به وسیله خاصی نیستند. ولی استفاده از بانک‌ها از عمده‌ترین ابزار محسوب می‌شود (کاشانی‌کیا، پیشین: ۵۷-۵۶). این جرایم گاهی از طریق سیستم بانکی ارتکاب می‌یابند و گاهی از طریق مؤسسات یا فعالیت‌های اقتصادی غیرمالی (کشتکار، ۱۳۹۰: ۱۶۱). فعالیت‌های اقتصادی غیرمالی گاه قابل پیگیری هستند مانند فعالیت در بورس اوراق بهادار و مؤسسات بیمه و بعضی اوقات هیچ ردپایی در نظام اقتصادی به جا نمی‌گذارند مانند قاچاق پول و تجارت چمدانی و تمامی راه‌های موسوم به سیستم‌های

---

۱. FIU: Financial Intelligence Unit: در بسیاری از نوشتارهای فارسی، این اصطلاح «واحد اطلاعات مالی» ترجمه شده که ترجمه دقیق‌تری است. مقاله به پیروی از قانون مبارزه با پولشویی، «مرکز اطلاعات مالی» را برگزیده و گاهی به پیروی از آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پولشویی (۱۳۹۸)، از آن با عنوان «مرکز» نام می‌برد.

پول‌رسانی جایگزین^۱ مورد اخیر، با وجود اهمیت، فعلاً مورد بحث مقاله نیست. بلکه زمانی که از یکی از دو روش اول، تراکنش مشکوکی از طریق مؤسسات مالی بانکی یا غیربانکی صورت می‌گیرد، وظیفه مرکز اطلاعات مالی شروع می‌شود.

تأسیس مرکز اطلاعات مالی نخست در بند ب ماده ۱-۷ کنوانسیون سازمان ملل علیه جرایم سازمان‌یافته (معروف به پالمو) و قسمت ب بند ۱ ماده ۱۴ و ماده ۵۸ کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مبارزه با فساد (معروف به مریدا) مطرح شد و سپس به‌طور کامل‌تر در توصیه‌های فتف تجلی یافت. مطابق توصیه ۲۹ فتف، مرکز اطلاعات مالی نهادی ملی برای دریافت و تحلیل گزارش‌های مربوط به معاملات مشکوک و سایر اطلاعات مربوط به پولشویی، جرایم منشا مربوط و تأمین مالی تروریسم و نیز انتشار نتایج این تحلیل‌هاست (زارع قاچاری و قائم مقامی، ۱۳۹۲: ۴۳). بنابراین مؤسسات مالی داده‌های مربوط به هر تراکنشی که در نهادشان انجام می‌شود را ثبت می‌کنند و در صورت مشکوک بودن آن را به مرکز اطلاعات مالی گزارش می‌کنند. به منظور کارایی بهینه، این مراکز باید ویژگی‌هایی داشته باشند؛ این خصایص عبارتند از خودمختاری، استقلال و ملی بودن، افشای اطلاعات و امنیت اطلاعات و رازداری.

۱-۱. خودمختاری و استقلال و ملی بودن

لزوم خودمختاری و استقلال مراکز اطلاعات مالی این پرسش را مطرح می‌کند که آیا این واحدها نباید هیچ‌گونه وابستگی به دولت داشته باشند؟ و در صورت ادغام در بخشی از بدنه حکومت باید زیرمجموعه کدام قوه یا نهاد باشند؟

در پاسخ به پرسش نخست، به‌موجب یادداشت تفسیری توصیه ۲۹ فتف، این مراکز باید ملی باشند. ملی بودن، در برابر محلی بودن به این معناست که تمام اطلاعات در سطح ملی دسترسی دارد. ملی بودن وظیفه گزارش‌دهی را برای مقامات ساده‌تر می‌کند. زیرا

---

۱. ARS: Alternative Remittance Systems: هر سیستمی که برای انتقال پول از مکانی به مکان دیگر به کار

گرفته شود که خارج از کانال‌های بانکی است. برای مطالعه بیشتر ر.ک:

Vaccani, Matteo (2010). Alternative Remittance Systems and Terrorism Financing Issues in Risk Management, The World Bank

مراکز اطلاعات مالی: از پیش‌بینی و پیشگیری پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم تا...؛ بزرگر | ۹۱ |

تنها ملزم به گزارش دادن به یک مرکز هستند. در صورت درگیری مرتکبان در چندین جرم، گزارش‌دهی آن به یک مرکز، تحلیل فعالیت‌ها و تبادل اطلاعات در سطح بین‌المللی را نیز ساده‌تر خواهد کرد (The World Bank, 2009: 7-8). در مورد پرسش دوم، چهار مدل برای ساخت آنها پیشنهاد شده است: مدل قضایی و وابستگی به قوه قضاییه، مدل پلیسی، مدل اداری و مدل مختلط.^۱ به‌عنوان مثال، در آلمان مرکز اطلاعات مالی^۲ مرکزی خودمختار و ملی است و تحت نظر هیچ نهاد دیگری قرار ندارد. (بخش ۵، فصل ۲۷ قانون پولشویی^۳) در فرانسه این مرکز^۴ در حین خودمختاری بخشی از وزارت اقتصاد است.^۵ در ایران، مرکز اطلاعات مالی به‌موجب ماده ۷ مکرر قانون اصلاح قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۹۷ تأسیس شد.^۶ مطابق تبصره ۲ این ماده، این مرکز «یک مؤسسه دولتی تابع وزارت امور اقتصادی و دارایی است» و ماده ۲ آیین‌نامه تشکیلات مراکز اطلاعات مالی مصوب ۱۳۹۸ ضمن تکرار این عبارت، می‌افزاید: «و دارای استقلال اداری و مالی است.»

بنابراین ایران، همانند فرانسه، مدل اداری را برگزیده است. با این حال، اشاره به یکی از ایرادهای فتنه به نظام مقابله با پولشویی و تأمین مالی تروریسم ایران خالی از لطف نیست: مطابق بیانیه فوریه ۲۰۱۹ فتنه این ایراد «حصول اطمینان از استقلال عملیاتی کامل مرکز اطلاعات مالی» است.^۷ ممکن است این پرسش مطرح شود که چرا فتنه با اینکه در یادداشت تفسیری توصیه ۲۹ مقرر کرده «در خصوص انتخاب مدلی خاص در یک کشور، پیش‌داوری نمی‌کند.» چنین ایرادی را مطرح کرده است؟ در پاسخ باید گفت به نظر می‌رسد این ایراد بر متن ماده ۷ وارد است. زیرا این مرکز را نه به‌عنوان واحدی مستقل و خودمختار، بلکه یک

1. <https://egmontgroup.org/en/content/financial-intelligence-units-fius>

2. Zentralstelle für Finanztransaktionsuntersuhungen

3. Geldwäschegesetz (GwG)

4. Tracfin: Traitement du Renseignement et Action contre les Circuits Financiers Clandestins

5. <https://www.economie.gouv.fr/tracfin>

۶. تا پیش از این اصلاحات، گزارش‌ها مطابق ماده ۴ قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۶ به شورای عالی مبارزه با پولشویی ارسال می‌شدند.

7. <http://www.fatf-gafi.org/publications/high-riskandnon-cooperativejurisdictions/documents/public-statement-february-2019.html>

مؤسسه دولتی تابع وزارت اقتصاد معرفی کرده است. عدم استقلال و خودمختاری این نهاد، مانع اجرای کامل وظایف آن خواهد شد. زیرا امکان نفوذ ناروا یا دخالت ناروای سیاسی، حکومتی یا صنعتی که ممکن است بر استقلال عملیاتی مرکز لطمه وارد کند، وجود خواهد داشت.

با اینکه ماده ۲ آیین نامه تشکیلات مراکز اطلاعات مالی تلاش نموده با تأکید بر استقلال مالی و اداری مرکز، این ایراد را برطرف سازد، یک سال بعد از تصویب این آیین نامه همچنان عدم استقلال و خودمختاری این مراکز، به عنوان یکی از ایرادهای فتن مطرح شده اند. با توجه به اینکه در آیین نامه استقلال مادی مرکز به موجب ماده ۸ و پیش بینی بودجه سنواتی مستقل تأمین شده و استقلال اداری نیز در بسیاری از مواد دیگر آیین نامه مشهود است، شاید دلیل ایراد فوق از سوی فتن، شاید رویه عملی حاکم در ایران و یا عدم دسترسی به متن آیین نامه باشد.

۲-۱. افشای اطلاعات، امنیت اطلاعات و رازداری

مرکز اطلاعات مالی، نهاد دریافت گزارش تراکنش مشکوک^۱، تحلیل و در صورت لزوم، افشای^۲ آن است. در این فرایند، افشای اطلاعات باید تنها نسبت به مقامات صالح صورت گیرد. در ایران، مطابق ماده ۷ مکرر قانون مبارزه با پولشویی (۱۳۹۷) مقام صالح افشای اطلاعات، قوه قضاییه است و در مورد اطلاعات طبقه بندی شده، این افشا بعد از رسیدگی اطلاعاتی صورت خواهد گرفت و فقط در موارد خاص و فوری امکان توقیف و جلوگیری از نقل و انتقال وجوه یا اموال مشکوک یا انجام هرگونه تحقیقات بدون اخذ مجوز از مراجع قضایی صالح به موجب تبصره ۱ این ماده پیش بینی شده است. همچنین، باید از اطلاعات دریافتی به طور امن محافظت نمود. این امر، مستلزم آموزش دهی به کارمندان و وجود امکانات فنی لازم برای حفظ رازداری است. متأسفانه نه در قانون مبارزه با پولشویی و نه در آیین نامه اجرایی ماده ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۹۸ (از این پس آیین نامه)

1. SPR: Suspicious Transaction Report

2. Dissemination

مراکز اطلاعات مالی: از پیش‌بینی و پیشگیری پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم تا...؛ برزگر | ۹۳ |

به چگونگی نگاهداری امن داده‌ها هیچ اشاره‌ای نشده است. بنابراین تنها منبع قانونی در این خصوص، آیین‌نامه طرز نگاهداری اسناد سری و محرمانه دولتی و طبقه‌بندی و نحوه مشخص نمودن نوع اسناد مصوب ۱۳۵۴ و اصلاحیه‌های بعدی آن است که با توجه به زمان تصویب، نیاز به اصلاحات اساسی دارد.

حفظ امنیت داده‌ها در پیشگیری از پولشویی و تأمین مالی تروریسم نیز نقش مهمی دارد.^۱ حال، در صورتی که اطلاعات محموله‌های تحت کنترل^۲ به‌خوبی مورد حفاظت قرار نگیرند، ممکن است مرتکبان با آگاهی از تحت نظر بودن، رفتار خود را تغییر دهند و به این ترتیب، نه تنها محموله‌های غیرقانونی توقیف یا مصادره نشوند، بلکه امکان شناسایی مقصد نهایی مرتکبان و در نتیجه پیشگیری از این جرایم از بین برود.

۲. مراکز اطلاعات مالی: از پیش‌بینی تا پیشگیری از پولشویی و تأمین مالی

تروریسم

در بسیاری از منابع، به نقش مراکز اطلاعات مالی در مبارزه با دو جرم پولشویی و تأمین مالی تروریسم اشاره شده است. در اینجا یک گام جلوتر می‌گذاریم و نقش این نهاد در پیشگیری و حتی پیش‌بینی این دو جرم را مورد بررسی قرار می‌دهیم. پیش‌بینی جرم، راهکاری به منظور تخمین زدن احتمال ارتکاب جرم، مکان، زمان، مرتکب یا بزه‌دیده‌ی جرم و یا نوع خاص جرم، شدت یا کیفیت ارتکاب آن است. (برزگر، ۱۳۹۶: ۱) و یا به معنای شناخت و ارزیابی

---

۱. مطابق بند ۴ توصیه ۳۰ یادداشت تفسیری فاتف: «کشورها باید اتخاذ اقداماتی مانند اقدامات قانون‌گذاری، در سطح ملی را مد نظر قرار دهند تا به مقامات صالح که در مورد پرونده‌های پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم تحقیقات انجام می‌دهند، امکان به تأخیر انداختن یا تعلیق بازداشت افراد مشکوک و/یا توقیف پول را به منظور شناسایی افراد درگیر در این فعالیت‌ها یا برای گردآوری ادله بدهند. بدون چنین اقداماتی، به کارگیری روش‌هایی مانند محموله‌های تحت کنترل و عملیات سری و نفوذی با مانع مواجه می‌شوند.» (FATF, op.cit.:100)

۲. Controlled Delivery: روشی برای همکاری میان کشورهاست که به جای برخورد با واسطه‌ها و حاملان، در پی شناسایی، پیگرد و بازداشت عاملان و سازمان‌دهندگان قاچاق است. این شیوه، در ماده ۱۱ کنوانسیون مبارزه با قاچاق غیرقانونی موادمخدر و روانگردان (کنوانسیون وین ۱۹۸۸) پیش‌بینی شده است. برای مطالعه بیشتر ر.: اردبیلی، ۱۳۹۶:

خطر و انجام اقداماتی برای دفع یا تقلیل آن است (میرمحمدصادقی ۱۳۸۱: ۱۰۲).^۱ پیش‌بینی بر این فرض استوار است که الگویی که در گذشته رخ داده احتمالاً تکرار خواهد شد. با عنایت به اینکه پولشویی و تأمین مالی تروریسم هرگز در دسته جرایم اتفاقی نمی‌گنجد و نوعی فعالیت اقتصادی تداوم‌دار تلقی می‌شوند، پیش‌بینی آنها با اتکا به داده‌کاوی کاملاً ممکن است و می‌توان از نتایج آن، برای پیشگیری هدفمند استفاده کرد.

پیشگیری از جرم نیز به معنای خاص، به مثابه وسایل غیرکیفری است که دولت از آن برای مهار بهتر بزهکاری از طریق حذف یا محدودسازی عوامل جرم‌زا و نیز مدیریت مناسب و مطلوب محیط‌های فیزیکی و اجتماعی استفاده می‌کند که فرصت‌های مساعد ارتکاب جرم را ایجاد می‌کنند (نجفی ابرند آبادی، ۱۳۸۳: ۵۶۹). در واقع، پیشگیری، مرحله پس از پیش‌بینی است. زیرا پس از شناسایی اشخاص، موقعیت‌ها یا مکان‌های پرخطر با استفاده از فنون پیش‌بینی، باید اقداماتی جهت جلوگیری از ارتکاب یا تکرار جرم صورت گیرند و این اقدامات، پیشگیری از جرم هستند. اهمیت پیشگیری از پولشویی و تأمین مالی تروریسم با توجه به پیامدهای شدید این دو جرم، بدیهی است و بخش عمده‌ای از کار پیشگیری در مراکز اطلاعات مالی انجام می‌شود.

۱-۲. پیش‌بینی

با توجه به اینکه الگوی ارتکاب هر جرمی متفاوت است، روش‌های پیش‌بینی نیز متفاوت خواهد بود. در خصوص پولشویی و تأمین مالی تروریسم، که سیستم‌های بانکی هسته اصلی شبکه حفاظت از سیستم‌های مالی هستند، کارایی یک نظام ضدپولشویی به میزان زیادی بستگی به سازوکارهای بانکی در مبارزه با پولشویی دارد. (سلیمانی تبار، ۱۳۹۹: ۴۵۶) در این راستا، نخستین تدابیر در بانک‌ها تعبیه شده‌اند.

---

۱. گرچه در تعاریف نخستین، از جمله این تعریف و نیز تعریف ماده ۱ قانون پیشگیری از وقوع جرم مصوب ۱۳۹۴/۷/۲۰، پیش‌بینی جرم، به عنوان جزئی از پیشگیری تعریف شده است، در واقع، این دو امر، دو مرحله متمایز و کاملاً مجزا هستند. پیش‌بینی به معنای تخمین زدن خطر، لزوماً منجر به پیشگیری نخواهد شد. با این حال، می‌تواند به پیشگیری جهت بدهد و آن را هدفمند نماید.

امروزه بانک‌ها مجهز به سیستم ضد پول‌شویی هوشمند^۱ هستند که توانایی نظارت بر هر تراکنش مالی، کشف رفتار غیر معمول و جداسازی تراکنش‌هایی که خطری برای مؤسسات مالی محسوب می‌شود و نیز توانایی یادگیری مدل‌های جدید پول‌شویی همزمان را دارد (همان: ۴۶۴). تکلیف بر تشکیل واحد مبارزه با پول‌شویی در مؤسسات مالی و اعتباری مطابق تبصره ۲ ماده ۳۷ آیین‌نامه در همین راستا است. این تدابیر در راستای تشخیص فعالیت مشکوک و سپس گزارش‌دهی آن هستند. ولی تدابیر اصلی مربوط به پیش‌بینی در مراکز اطلاعات مالی صورت می‌گیرند. زیرا مرکز پس از دریافت اطلاعات، اقدام به تجزیه و تحلیل آنها می‌کند. مطابق یادداشت تفسیری توصیه ۲۹، این تجزیه و تحلیل شامل دو نوع می‌شود:

- تحلیل عملیاتی که از اطلاعات موجود و قابل کسب برای شناسایی اهداف خاص (مانند افراد، دارایی‌ها، شبکه‌ها و انجمن‌های مجرمانه) استفاده می‌کند تا رد فعالیت‌ها یا معاملات خاص را پیگیری و ارتباط‌های میان این اهداف و منافع احتمالی جرم، پول‌شویی، جرایم منشاء یا تأمین مالی تروریسم را تعیین کند.

- تحلیل استراتژیک که از اطلاعات موجود و قابل کسب، مانند داده‌هایی که ممکن است توسط مقامات صالح ارایه شوند، برای شناسایی رویه‌ها و الگوهای مرتبط با پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم استفاده می‌کند. سپس این اطلاعات توسط مرکز اطلاعات مالی یا سایر تشکیلات حکومتی برای تعیین تهدیدها و آسیب‌پذیری‌های مرتبط با پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم نیز به کار گرفته می‌شوند (FATF, op.cit.: 97).

بدین‌سان، تحلیل عملیاتی در سطح خرد برای پیشگیری و مقابله با فعالیت‌های مشکوک مورد استفاده قرار می‌گیرد و تحلیل استراتژیک در سطح کلان، به منظور شناسایی الگوها و پیش‌بینی پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم به کار گرفته می‌شود. در این راستا، جایگاه داده‌کاوی به‌عنوان یکی از ۱۰ فناوری برتر قرن اخیر^۲ حایز اهمیت فراوان است. زیرا با وجود

1. LAMLS: Intelligent Anti-money Laundering System

2. <http://irandatamining.com>

حجم عظیم اطلاعات مربوط به تراکنش‌های مالی که بسیاری از آنها ارتباطی با جرم ندارند، نکته مهم استخراج اطلاعات مرتبط با استفاده از مدل‌های هوشمند است. داده‌کاوی از طرفی در مواجهه با حجم انبوه داده‌ها عملکرد قابل قبولی دارد و از طرف دیگر قادر است روابط ناشناخته و پنهان در داده‌ها را کشف کند (عبداله خانی، ۱۳۹۰، ۳۲۳) و با استفاده از روش‌های رگرسیون، خوشه‌بندی^۱، دسته‌بندی^۲ و روش‌های پیچیده‌تر ریاضیاتی متصدیان را قادر می‌کند به سرعت حجم گسترده‌ای از اطلاعات را واریسی کنند.^۳

این فناوری در بانک‌داری نوین در زمینه‌هایی همچون بازاریابی، تشخیص کلاهبرداری، مدیریت خطر، سرمایه‌گذاری و پولشویی و تأمین مالی تروریسم استفاده می‌شود و مقبولیت آن به اندازه‌ای بوده که در سال‌های اخیر لاقلاً ۲۵ مدل برای انجام این کار طراحی شده است (Salehi et. al., 2017:10085-10092).^۴

دلیل اهمیت و گسترش مدل‌های گوناگون داده‌کاوی در سال‌های اخیر، اهمیت انجام تحلیل استراتژیک است. زیرا گرچه تحلیل خام گزارش‌های فعالیت‌های مشکوک، در پیشگیری از تراکنش‌های مشکوک حایز اهمیت است. ولی در آینده بلندمدت و سطح کلان، نقشی نخواهد داشت و نباید پایان کار باشد، بلکه باید در پی یافتن رویه‌ها و گونه‌شناسی‌ها در سطح ملی و بین‌المللی بود. از همین رو، یادداشت تفسیری توصیه ۲۹ مراکز را مکلف به راهبری هر دو نوع تحلیل کرده است و تحلیل استراتژیک در واقع الگویابی به منظور پیش‌بینی ارتکاب پولشویی و تأمین مالی تروریسم است.

در این راستا، یکی از وظایف مرکز، به‌موجب بند «الف» ماده ۷ مکرر، دریافت، گردآوری، نگهداری و ارزیابی اطلاعات و بررسی معاملات و عملیات مشکوک است. گرچه نه در این قانون و نه در آیین‌نامه اجرایی آن، تفکیکی میان دو نوع تحلیل عملیاتی و استراتژیک گذاشته نشده، آوردن این وظیفه، به‌عنوان نخستین کارکرد مرکز، حایز اهمیت

1. Clustering
2. Classification

۳. برای مطالعه بیشتر در خصوص این روش‌ها ر.ک: (Mccue, 2007: 25-30).

۴. برای مطالعه بیشتر در مورد چگونگی کارکردن این نرم‌افزارها ر.ک: دمتیس، ۱۳۹۷: ۲۹۰-۲۵۱.

مراکز اطلاعات مالی: از پیش‌بینی و پیشگیری پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم تا...؛ برزگر | ۹۷ |

است. همچنین، مطابق ماده ۳ آیین‌نامه، کارگروه ملی ارزیابی خطر، با همکاری مرکز، سند ملی ارزیابی خطر را تدوین و در دوره‌های زمانی سه تا پنج‌ساله، به‌روزرسانی می‌کند و ماده ۶ نیز، مرکز را مکلف به تهیه گزارش سالانه در خصوص آسیب‌ها و تهدیدهای پولشویی و تأمین مالی تروریسم موجود در کشور و نیز روند پیاده‌سازی برنامه اقدام داخلی و چالش‌های موجود در خصوص آن کرده است. این گزارش باید شامل پیشنهادهایی در خصوص رفع چالش‌های موجود در خصوص پیاده‌سازی سند ملی ارزیابی خطر (ریسک) باشد. این تکالیف را باید یک گام پیش از پیشگیری و ناظر بر پیش‌بینی قلمداد نمود. زیرا صرف تدوین سند یا گزارش، اقدام پیشگیرانه محسوب نمی‌شود.

از لحاظ عملی، نخستین پیش‌نویس سند ملی ارزیابی ریسک در سال ۱۳۹۷ تدوین شد.^۱ با اینکه، مطابق ماده ۳ آیین‌نامه این سند باید هر سه یا پنج سال به‌روزرسانی شود، در زمان حاضر، هیچ اظهارنظر رسمی در خصوص به‌روزرسانی این سند صورت نگرفته است.

۲-۲. پیشگیری

امروزه در تمامی جرایم و به‌طورخاص، جرایم سازمان‌یافته بر پیشگیری تأکید می‌شود. اهمیت پیشگیری در پولشویی به قدری است که گفته شده، بدون پولشویی، جرم سازمان‌یافته‌ای وجود ندارد؛ زیرا پولشویی موتور محرک جرم سازمان‌یافته است. (صبوری پور و ترکاشوند، ۱۳۹۷: ۲۷۸). این امر در مواد ۱ و ۳۱ کنوانسیون پالمو نیز بازتاب یافته است. بر اساس ماده ۴-د-۲-۳۱ یکی از شیوه‌های پیشگیری، تبادل اطلاعات معرفی شده است. در ماده ۷ مکرر قانون مبارزه با پولشویی نیز در چند بند به نقش این نهاد در پیشگیری اشاره و چگونگی انجام دادن این وظیفه در آیین‌نامه تشریح شده است. این نقش از لحاظ سطوح و نوع پیشگیری قابل بررسی است.

---

1. <https://www.ilna.news/fa/tiny/news-628436>

الف) سطوح پیشگیری

پیشگیری از جرم، با الهام از الگوی پیشگیری در حوزه درمان و بهداشت، دارای سطوح گوناگون است (ر.ک: جندلی، ۱۴۰۱: ۶۷) و همواره نسبت به همه افراد جامعه به یک نسبت اعمال نمی‌شود؛ بلکه در سه سطح اولیه، ثانویه و ثالث قابل تصور است.^۱ در مورد سطح اولیه پیشگیری، مهم‌ترین وظیفه مرکز، تدوین دستورالعمل‌هاست. این امر در بندهای «ث»، «ج» و «چ» ماده ۷ مکرر قانون مبارزه با پولشویی در قالب ارایه مشاوره به اشخاص مشمول به صورت اصول راهنما، تدوین آیین‌نامه‌ها و تهیه برنامه‌های آموزشی در زمینه آثار زیانبار این دو جرم مورد توجه قرار گرفته است. در آیین‌نامه نیز چندین ماده به این امر اختصاص داده شده است. تهیه سامانه جهت مدیریت و واپایش (کنترل) برنامه اقدام و نظارت بر نحوه اجرای اقدامات موضوع این ماده توسط اشخاص مشمول (تبصره ۲ ماده ۴) و تدوین ضوابط، معیارها و رویه‌های تشخیص اشخاص مظنون (ماده ۸۳) از وظایف مرکز هستند که نسبت به همه افراد جامعه اعمال می‌شوند. همسو با قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات (مصوب ۱۳۸۸) تمامی قوانین، آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و بخش‌نامه‌های مرتبط با این مرکز، در پایگاه رسمی آن^۲، در دسترس عموم می‌باشند. در واقع، تدوین کدهای رفتاری^۳ به منظور آگاهی‌بخشی و شفاف‌سازی باید و نبایدهای رفتاری در حوزه‌های تخصصی (ر.ک: منفرد و جلالی فراهانی، ۱۳۹۱: ۱۱۲) از اقدامات مهم پیشگیری در سطح اولیه است. ایرادات این سطح پیشگیری را هزینه بالای آن و نیز دشواری ارزیابی نتایج برشمرده‌اند. (جندلی، پیشین: ۶۸-۶۹) ایراد دوم، در خصوص پیشگیری از پولشویی و تأمین مالی تروریسم، صحیح است. ولی به نظر می‌رسد تدوین و اطلاع‌رسانی این برنامه‌ها، هزینه چندان نادارد و مقدمه اقدامات در سطوح بعدی است.

۱. پیشگیری اولیه عبارتست از ایمن‌سازی همه افراد جامعه از بروز زمینه‌های بزهکاری. پیشگیری ثانویه عبارتست از به کارگیری تدابیر برای پیشگیری از بزهکاری افراد در معرض خطر و پیشگیری ثالث ناظر بر استفاده از تدابیری برای پیشگیری از تکرار جرم است. برای مطالعه بیشتر ر.ک: رایجیان، ۱۳۹۸: ۵۶-۵۵ و نیز جندلی، پیشین: ۷۱-۶۷

2. www://iranaml.com/

3. Codes of Conduct

مراکز اطلاعات مالی: از پیش‌بینی و پیشگیری پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم تا...؛ برزگر | ۹۹ |

در سطح دوم پیشگیری، مراکز نقش پررنگ‌تری دارند. در اینجا برخلاف آموزه‌های سنتی پیشگیری، علاوه بر اشخاص پرخطر، با مناطق و معاملات پرخطر نیز مواجه هستیم که هر سه مورد در آیین‌نامه به پیروی از یادداشت‌های تفسیری فتف مورد توجه قرار گرفته‌اند. بندهای ۱۸ و ۱۹ ماده ۱ آیین‌نامه، به ترتیب اشخاص تحت مراقبت و مظنون را تعریف می‌کنند. فهرست هر دو دسته، از سوی مرکز تعیین می‌شود. ماده ۹ با تعیین برخی شاخص‌ها، بار پرخطر تشخیص دادن افراد و تهیه فهرست این اشخاص را بر عهده مرکز گذاشته است. مواد ۱۰ و ۱۱ نیز به ترتیب ارزیابی تعاملات کاری و مناطق پرخطر را به مرکز سپرده‌اند. در همین راستا، بند ۱۴ به بعد یادداشت تفسیری توصیه ۱۰ رویکرد ریسک‌مدار و عوامل خطر مرتبط با مشتری، کشور یا منطقه جغرافیایی و محصول، خدمت، معامله یا کانال تحویل را به منظور راستی‌آزمایی برشمرده است. در مقایسه قانون با یادداشت‌ها، نکته قابل توجه اینست که در یادداشت‌ها، واحد مسوؤل تشخیص عوامل خطر تعیین نشده است. ولی در قانون مبارزه با پولشویی، تعیین خطر در این حوزه‌ها به مرکز سپرده و بنابراین، نقش این مراکز در ایران در پیشگیری ثانویه پررنگ‌تر شده است.

همچنین، بر اساس ماده ۴۴ «مرکز مکلف است با همکاری دستگاه‌های متولی نظارت و مبتنی بر ارزیابی‌های صورت گرفته، به رتبه‌بندی اشخاص مشمول از نظر اجرای مقررات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم اقدام کند.» منظور از اشخاص مشمول، اشخاص مقرر در مواد ۵ و ۶ قانون مبارزه با پولشویی هستند. این رتبه‌بندی در راستای پایش بهتر این اشخاص یا خدمات‌دهی محدودتر نسبت به آنها انجام می‌گیرد و مبتنی بر تحلیل‌های عملیاتی است. همکاری با قوه قضاییه در خصوص فراهم کردن رویه‌ها و راهکارهای سامانه‌ای (سیستمی) لازم جهت تبادل برخط اطلاعات قضایی در خصوص اشخاص مظنون به ارتکاب پولشویی یا تأمین مالی تروریسم، به موجب ماده ۳۱ نیز مثال دیگری از پیشگیری ثانویه است. در این سطح، گاهی اقدامات مرکز برای پیشگیری از اتمام جرم انجام می‌شود. زیرا با توجه به فرایند پیچیده پولشویی از نظر جایگذاری، لایه‌گذاری و یکپارچه‌سازی، اگر در حین هریک از مراحل مرکز ظن قوی به ارتکاب این دو جرم پیدا کند، با اقدامات بعدی ترتیبی فراهم می‌کند که جرم در همان مرحله شروع متوقف شود. این امر، با اقداماتی مانند انسداد

موقت اموال صورت می‌گیرد. (ماده ۱۲۰ آیین‌نامه) این ماده با توصیه‌های بانک جهانی همخوانی دارد و هدف آن، مهلت دادن به مرکز برای تحلیل معامله است (The World Bank, op.cit.: 37).

در سطح سوم پیشگیری، نقش مرکز بیشتر در تعامل با قوه قضاییه تجلی می‌یابد. پایش دقیق‌تر اشخاصی که در فهرست تحریم‌های شورای امنیت سازمان ملل موضوع قطع‌نامه ۱۲۶۷ و قطع‌نامه‌های متعاقب آن یا تحریم‌های جمهوری اسلامی ایران قرار دارند و نیز فهرست توقیفی، مشتمل بر فهرست اشخاصی که دستور توقیف اموالشان صادر شده، از مصادیق این نوع پیشگیری هستند. یکی از موارد دیگر، انتشار احکام محکومیت به پولشویی علاوه بر انتشار در یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار، به‌طور سامانه‌ای (سیستمی) است که در ماده ۳۳ آیین‌نامه با همکاری مرکز و قوه قضاییه مقرر شده است.

ب) انواع پیشگیری

پیشگیری از جرم گاهی ناظر به وضعیت مجرمانه است و گاهی ناظر به اجتماع و در تقسیم‌بندی کلاسیک به دو نوع وضعی و اجتماعی تقسیم می‌شود (ر.ک: ابراهیمی، ۱۳۹۶: ۵۰-۵۲). تدابیر مرکز نیز می‌توانند مبتنی بر پیشگیری وضعی و یا اجتماعی باشند.

پیشگیری وضعی و فنی^۱ بر ساختار فرصت ارتکاب جرم و پیشگیری از چگونگی ارتکاب آن، در برابر چرایی ارتکاب (درپیشگیری اجتماعی) تمرکز می‌کند (فورچی بیگی، ۱۳۰: ۱۳۹۹) و شامل دشوار کردن جرم، پُرخطر کردن آن و جاذبه‌زدایی از آن می‌شود (گسن، ۱۳۷۶: ۶۱۳). در این راستا، علاوه بر تدابیر بانک مرکزی، مشاغل و گروه‌های نام برده شده و مراکز مبارزه با پولشویی، مراکز اطلاعات مالی نیز چند وظیفه کلیدی بر عهده دارند. گفته شد که وضعیت پرخطر ممکن است ناظر به شخص، نوع تعاملات و یا منطقه باشد و تعریف هر سه مورد، بر عهده مرکز گذاشته شده است. بنابراین مرکز تعیین می‌کند کدام اشخاص حقیقی یا حقوقی، چه تعاملاتی و چه مناطقی پرخطر هستند. گام‌های بعدی در راستای

۱. برای مطالعه بیشتر در مورد پیشگیری وضعی-فنی-فناورانه و تفکیک آن در سطوح پیشگیری ر.ک: نجفی ابرندآبادی و ایارگر، ۱۳۹۳: ۱۲-۱۱ و برای مطالعه امکان پیشگیری در خصوص جرایم غیرعمدی ر.ک: گسن، پیشین: ۶۱۸-۶۱۷.

مراکز اطلاعات مالی: از پیش‌بینی و پیشگیری پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم تا...؛ برزگر | ۱۰۱ |

پیشگیری وضعی گاهی برعهده اشخاص مشمول یا مراکز مبارزه با پولشویی هستند و گاهی بر عهده مرکز. به‌عنوان نمونه، مطابق تبصره ۳ ماده ۸ «در صورتی که مرکز خطر (ریسک) خدمت یا معامله‌ای را بیش از سطح قابل قبول تشخیص دهد، اشخاص مشمول مکلفند از آرایه آن خودداری کنند.»^۱ چنین اقدامی از لحاظ سطوح پیشگیری در سطح ثانوی و از نظر نوع، وضعی است. بسیاری از اقدامات دیگری نیز که در سطح ثانوی پیشگیری شمرده شدند، از نوع وضعی هستند. تدابیری که به منظور کاهش خطر یا مدیریت آن انجام می‌شوند، اقدامات بعدی در خصوص فعالیت‌های مشکوک گزارش شده، انسداد اموال یا معامله و... همگی از مصادیق این نوع پیشگیری هستند که مرکز، به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم در راهبری آنها نقش دارد. دلیل نقش پررنگ مرکز در پیشگیری وضعی، دسترسی به امکانات لازم برای ارزیابی خطر است. زیرا گفتمان پیشگیری وضعی، مبتنی بر شناسایی خطر و سپس مدیریت آن است و هرگز بی‌نیاز از فناوری نیست (ر.ک: خانعلی پور و اجارگاه، ۱۳۹۰: ۱۲-۱۱). این امر، با توجه به دسترسی به اطلاعات مالی و وجود نرم‌افزارهای داده‌کاوی در مرکز انجام می‌شود.

نوع دیگر، پیشگیری اجتماعی است. در این خصوص گفته شده به دلیل عدم تکافوی تدابیر پیشگیرانه اجتماعی، توسل به تدابیر پیشگیرانه وضعی امری ضروری است (شمس ناتری و توسلی زاده، ۲۰۱۱: ۱۳۹۰). با این حال، در قانون و آیین‌نامه وظایفی بر عهده مرکز گذاشته شده‌اند که کاملاً با تعریف پیشگیری اجتماعی منطبق هستند. در قانون، آرایه مشاوره به اشخاص مشمول در قالب ابلاغ اصول راهنما (بند «ث» ماده ۷ مکرر)، تهیه برنامه‌های آموزشی در زمینه آثار زیانبار این دو جرم (بند «ج» ماده ۷ مکرر) و همکاری با اشخاص، سازمان‌ها و نهادهای دولتی یا مردم‌نهاد (بند «ح» ماده ۷ مکرر) همگی در راستای پیشگیری اجتماعی هستند و نشان می‌دهند افق فکری قانون‌گذار گسترده‌تر از آن بوده که به اقدامات موقت پیشگیری وضعی اکتفا کند. در آیین‌نامه نیز، فصل دوازدهم به رهنمودها و آموزش

---

۱. این برنامه‌های شهروندمدار پیشگیری از جرم، برنامه‌های نظارت شغلی (Business Watch) نامیده می‌شوند که در آنها به واحدهای شغلی آموزش داده می‌شود که فعالیت‌های مشکوک را به یکدیگر و مقامات ذیصلاح گزارش دهند (دارابی، ۱۳۹۸: ۱۳۸).

اختصاص دارد. مطابق ماده ۱۴۵ اشخاص مشمول مکلفند با هماهنگی مرکز، برنامه‌های مستمری را برای آموزش و توانمندسازی کارکنان خود جهت مبارزه با این دو جرم طراحی، اجرا و ارزش‌یابی کنند و به موجب ماده ۱۴۶ قوه قضاییه با همکاری مرکز نسبت به آموزش مستمر مقامات و کارکنان و کارمندان قضایی و ضابطان دادگستری در خصوص این جرایم و ابعاد حقوقی آن به‌عنوان جرم مستقل اقدام خواهد نمود.

این اقدامات، پیشگیری اجتماعی بزه‌دیده‌مدار هستند. زیرا در این دو جرم، بزه‌دیده مستقیم وجود ندارد و بزه‌دیده واقعی، جامعه و حتی نظام اقتصادی کشور است. بنابراین با توانمندسازی اشخاصی که طی فعالیت‌های خود بیشتر احتمال دارد با این جرایم برخورد نمایند، به نوعی، پیشگیری اجتماعی با محوریت بزه‌دیده صورت می‌گیرد. در یادداشت‌های تفسیری فتف نیز به آموزش کارمندان اشاره شده است که علاوه بر لزوم وجود استانداردهای بالای حرفه‌ای میان کارمندان مراکز، ناظران یا بازرسان حرفه‌ها، ارایه آموزش مداوم را نیز دربرمی‌گیرد با این حال، در هیچ یک از توصیه‌ها متولی ارایه آموزش تعیین نشده است، در حالی که در آیین‌نامه در تمامی مواردی که سخنی از آموزش گفته شده، متولی یا یکی از همکاران ارایه آن، مرکز اطلاعات مالی است. در عین اینکه عدم اشاره توصیه‌های فتف به متولی آموزش با توجه به عدم دخالت در نظام داخلی کشورها صحیح به نظر می‌رسد، تعیین مرکز به‌عنوان همکار اصلی ارایه آن به موجب آیین‌نامه، نقش این نهاد را در پیشگیری اجتماعی بیشتر می‌کند. ضمن اینکه، متولی آموزش باید نهادی باشد که واجد صلاحیت و تجربه علمی و عملی کافی برای ارایه آن باشد و با توجه به قانون مبارزه با پولشویی و آیین‌نامه آن و اختیارات تعریف شده برای مرکز، این نهاد صالح‌ترین مرکز برای این کار است.

جالب است که مرکز اطلاعات مالی ایران و وظایفی که برعهده آن گذاشته شده با توصیف بانک جهانی پول از کارکردهای مرکز همخوانی دارد. مطابق این رهنمود، وظایف مرکز به غیر از سه مورد اصلی دریافت اطلاعات، تحلیل آنها و افشای آنها به مراجع صالح، عبارتند از: پاسخ دادن به مؤسسات مالی و مشاغل و حرفه‌های غیرمالی نام‌برده شده (که در آیین‌نامه اشخاص مشمول نامیده شده‌اند) در خصوص موارد گزارش شده، ایجاد پرونده‌های پاک از گزارش‌های تراکنش‌های مشکوک، انتشار رهنمود در خصوص الزامات

مراکز اطلاعات مالی: از پیش‌بینی و پیشگیری پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم تا...؛ برزگر | ۱۰۳ |

گزارش‌دهی، انتشار گزارش‌های دوره‌ای، انتشار آمار، مساعدت و انتشار گونه‌شناسی و گرایش‌ها در ارتکاب این دو جرم، همکاری بین‌المللی در سطح سیاست‌گذاری و عملیاتی و ارایه آموزش به خدمه مؤسسات مالی (The World Bank, op.cit.: 10)؛ بنابراین از لحاظ سیاست جنایی تقنینی داخلی، جایگاه مرکز با توصیه‌های فتن و بانک جهانی همخوانی کاملی دارد.

در انتها یادآوری می‌شود که تقسیم‌بندی‌های دیگری نیز از پیشگیری از جرم وجود دارند. به‌عنوان مثال، برخی نویسندگان تکالیف مرکز را به دو دسته کنش‌مدارانه و واکنش‌مدارانه تقسیم کرده‌اند و وظایف دسته اول را راهکارهایی مانند تهیه و تدوین راهنمانامه‌ها، آموزش و پیشگیری از جابجایی اموال مشکوک و وظایف دسته دوم را شناسایی جرایم و چگونگی ارتکاب آنها و شناساندن این نوع جرایم به نهادهای قضایی برای پاسخ‌دهی دانسته‌اند (ر.ک: نیازپور، ۱۴۰۰: ۲۲۴-۲۲۳). از لحاظ سطوح پیشگیری، وظایف کنش‌مدارانه قطعاً در یکی از سطوح اولیه یا ثانویه و از نوع اجتماعی و وظایف واکنش‌مدارانه، در سطح ثانویه یا ثالث و از نوع وضعی هستند.

۳. مراکز اطلاعات مالی و چالش‌های تبادل اطلاعات مالی در ایران

با توجه به آنچه گذشت، بدیهی به نظر می‌رسد که مرکز اطلاعات مالی نهادی مهم در پیش‌بینی، پیشگیری و مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم است. قانون مبارزه با پولشویی ایران اصلاحی ۱۳۹۷ و آیین‌نامه اصلاحی ۱۳۹۸ و نیز دستورالعمل‌های کمیته بال، توصیه‌های فتن و یادداشت‌های تفسیری آن و کنوانسیون‌های پالمو و مریدا را مد نظر قرار داده‌اند. با این حال، این پرسش مطرح می‌شود که چرا ایران هنوز به‌عنوان یکی از دو کشور در فهرست سیاه فتن و بنابر برخی گزارش‌ها، از جمله شاخص مقابله با پولشویی بازل، بهترین کشور برای پولشویی و تأمین مالی تروریسم محسوب می‌شود^۱ و آیا این امر ارتباطی با چالش‌های

1. <http://www.thetower.org/3707-iran-ranked-worlds-top-money-laundering-risk-despite-relaxing-of-financial-sanctions/>

مربوط به تبادل اطلاعات مالی در ایران دارد؟ پاسخ به این پرسش را می‌توان در دو بند پیوستن به گروه اگمونت و شفافیت بین‌المللی بررسی نمود.

۳-۱. چالش پیوستن به گروه اگمونت

گروه اگمونت یک نهاد همکاری بین‌المللی به منظور ارتقای تبادل اطلاعات میان مراکز اطلاعات مالی است و در حال حاضر ۱۵۹ مرکز اطلاعات مالی در سراسر جهان عضو آن هستند.^۱ این گروه، قواعدی برای تبادل اطلاعات میان مراکز اطلاعات مالی تنظیم^۲ کرده است که بخش مهمی از آن به همکاری‌های بین‌المللی و چگونگی ارایه درخواست و یا دریافت آن اختصاص دارند و می‌توانند در تنظیم آیین‌نامه‌ها برای تنظیم مقررات تبادل اطلاعات با مراکز اطلاعات مالی کشورهای دیگر، در صورتی که عزم بر تبادل اطلاعات وجود داشته باشد، مدنظر قرار گیرند.

یادداشت تفسیری توصیه ۲۹ مراکز اطلاعات مالی کشورها را ملزم کرده است که بیانیه گروه اگمونت در خصوص هدف و قواعد تبادل اطلاعات میان مراکز اطلاعات مالی مورد توجه قرار دهند و درخواست عضویت در گروه اگمونت کنند.

با توجه به اینکه مهم‌ترین مشکل ایجاد و توسعه سامانه‌های ضدپولشویی، چالش‌های اطلاعاتی است که عدم رفع آنها مدیریت ریسک‌مدار در خصوص این دو جرم را بی‌ثمر می‌کند (شاملو و خلیلی پاچی، ۱۳۹۹: ۱۳۷) این پرسش مطرح می‌شود که چرا ایران یکی از ۱۵۹ کشور عضو گروه اگمونت نیست؟

پیش‌نیاز پاسخ به این پرسش، بررسی چرایی عدم رعایت توصیه‌های ففتف و پیشرفت مطابق برنامه اقدام^۳ که در سال ۲۰۱۶ میلادی توسط این نهاد برای ایران در نظر گرفته شد و

---

1. <https://egmontgroup.org/en/membership/list>

۲. این قواعد در آدرس زیر قابل دسترسی هستند:

http://216.55.97.163/wp-content/themes/bcb/bdf/int_regulations/egmont/princ_info_exchange.pdf

3. Action Plan

مراکز اطلاعات مالی: از پیش‌بینی و پیشگیری پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم تا...؛ برزگر | ۱۰۵ |

نیز عدم تصویب کنوانسیون‌های مقابله با تأمین مالی تروریسم و پالرمو است. با این حال، بررسی قواعد این گروه در خصوص تبادل اطلاعات میان مراکز می‌تواند راهگشا باشد. این قواعد الزام‌آورند و مطابق بند ۳ مقدمه «عضویت در گروه آگمونت به معنای پذیرش پیوستن به استانداردهای مقرر در توصیه‌های فاتف، اصلاحی ۲۰۱۲ و یادداشت‌های تفسیری در خصوص مراکز اطلاعات مالی (توصیه ۲۹) و سایر اشکال همکاری بین‌المللی (توصیه ۴۰) است.» در ادامه، قواعد تکالیفی برای مراکز درخواست‌کننده و درخواست‌دهنده مقرر می‌کنند. به موجب ماده ۲۴: «مراکز اطلاعات مالی نباید تبادل اطلاعات یا ارایه معاضدت را ممنوع کنند یا شرایط غیرمعقول یا محدودکننده نابجا بر آن وارد کنند.» محرمانه بودن اطلاعات، مالی بودن آنها، در جریان بودن تحقیقات و ماهیت متفاوت جایگاه مقام درخواست‌دهنده هیچ یک نباید مانع تبادل اطلاعات شوند. این تبادل اطلاعات باید از راه شبکه اینترنتی امن آگمونت یا شبکه‌های به رسمیت شناخته شده دیگری که دارای سطوح بالای امنیت، قابلیت اعتماد و کارآمدی حداقل برابر با شبکه اینترنتی امن آگمونت هستند (مانند FIU.NET) انجام شود. (ماده ۳۵)

ضمانت اجرای عدم تبادل اطلاعات در قواعد ذکر نشده، ولی در رویه عملی گروه آگمونت محسوس است. به‌عنوان مثال، نهاد اداره‌کننده آگمونت^۱ می‌تواند اقدام به تعلیق یا اخراج واحدهای متخطی نماید. این نهاد در سال ۲۰۱۱ کشور سوئیس را به عدم همکاری کافی بین‌المللی متهم کرد و اخطار تعلیق خطاب به آن صادر کرد (Amicelle & Chaudie, 2018: 655). این امر منجر به اصلاح قانون پولشویی سوئیس شد.

رویه تبادل بین‌المللی اطلاعات برای ایران هم در زمینه پولشویی و هم در زمینه تأمین مالی تروریسم چالش‌برانگیز خواهد بود. چالش تبادل بین‌المللی اطلاعات در زمینه پولشویی، تبادل اطلاعات مربوط به تحریم‌هاست. متأسفانه شورای امنیت سازمان ملل (قطع‌نامه‌های ۱۷۳۷، ۱۷۴۷، ۱۸۰۳ و ۱۹۲۹)، اتحادیه اروپا و ایالات متحده آمریکا تحریم‌های گسترده‌ای علیه ایران وضع کرده‌اند که زیان‌بارترین آنها تحریم‌های ثانویه آمریکا علیه ایران بوده‌اند.

---

1. HoFIUs: Heads of Financial Intelligence Units

نتیجه این تحریم‌ها و از جمله بسته شدن سیستم پیام‌رسانی سوئیفت^۱ این است که ایران برای دادوستدهای خود با کشورهایی که هنوز حاضر به پذیرش ریسک معامله با ایران هستند باید از راه‌های غیرمستقیم استفاده کند. این روش‌ها، علاوه بر محرمانه بودن ممکن است مطابق تعریف، فعالیت مشکوک به پولشویی تلقی شوند. در شرایطی که هنوز وضعیت تصویب لوایح الحاق به کنوانسیون پالرمو و کنوانسیون بین‌المللی مقابله با تأمین مالی تروریسم در مجمع تشخیص مصلحت قرار دارد، پیشنهاد الحاق به این دو کنوانسیون با حق شرط عدم تبادل اطلاعات مالی مربوط به دور زدن تحریم‌ها،^۲ در همین راستا مطرح شده است.

چالش تبادل بین‌المللی اطلاعات در زمینه تأمین مالی تروریسم به اصل ۱۵۴، بند ۱۶ اصل ۱۴ و اصل ۱۱ بازمی‌گردد. تباین در تعریف تروریسم و عدم شمول نهضت‌های آزادی‌بخش به‌عنوان مصداق سازمان‌تروریستی، اختلاف مهم جمهوری اسلامی ایران با جهان غرب است که در تبصره ۴ قانون اصلاح مبارزه با تأمین مالی تروریسم (۱۳۹۷) نیز بازتاب یافته است. این نوشتار در پی ارائه راه‌حلی قطعی برای دو مشکل فوق نیست. ولی باید توجه داشت که تبادل بین‌المللی اطلاعات همواره به ضرر ایران نخواهد بود.

سابقه اختلاس‌های کلانی که عمده مبالغ آنها از ایران خارج شدند، نشان می‌دهد تقویت همکاری‌ها به نفع هر دو طرف خواهند بود.^۳ در خصوص پولشویی و تأمین مالی تروریسم نیز با توجه به ماهیت فراملی، مبارزه با آنها بدون همکاری کشورها میسر نخواهد بود و همکاری در قالب توافق‌نامه‌های دو جانبه هرگز کافی نیست. بلکه این همکاری با توافق‌های جهانی عملی خواهد شد. عضویت ۱۵۹ کشور جهان در گروه آگمونت حاکی از لزوم چنین همکاری گسترده‌ای است.

---

1. SWIFT

2. <https://www.independentpersian.com/node/123216>

۳. به‌عنوان نمونه، درخصوص محمود رضا خاوری یکی از مفسدین اقتصادی در سطح کلان که تابعیت کشور کانادا را دارد، به دلیل عدم وجود موافقتنامه استرداد، هنوز امکان بازگرداندن وی به ایران فراهم نشده است و اخیراً حقوقدانان به کنوانسیون مبارزه با فساد (مریدا) که ایران و کانادا هر دو عضو آن هستند به‌عنوان مبنای حقوقی استرداد این متهم اقتصادی استناد کرده‌اند.

مراکز اطلاعات مالی: از پیش‌بینی و پیشگیری پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم تا...؛ برزگر | ۱۰۷ |

به نظر می‌رسد رویکرد کشور ایران به مقوله تبادل اطلاعات و همکاری‌های بین‌المللی، محافظه‌کارانه و سنتی بوده است. به عنوان مثال، در زمینه استفاده از شیوه محموله تحت نظارت نیز، یکی از محدودیت‌های اجرایی ایران، عدم وجود یا اجرای تفاهم‌نامه‌های همکاری و تبادل اطلاعات است، به طوری که مطابق شواهد، این شیوه به جز در مواردی محدود، جنبه عملی به خود نگرفته است (اردبیلی، پیشین: ۱۳۷-۱۳۴). چنین رویکردی، امکان استفاده از پتانسیل شیوه‌های نوین همکاری و تبادل اطلاعات در راستای منافع ایران را به شدت کاهش می‌دهد.

۲-۳. چالش شفافیت بین‌المللی

در این بند، هم‌راستا با بند پیشین، شفافیت بین‌المللی به عنوان یکی دیگر از چالش‌های ایران در بحث تبادل اطلاعات مورد بررسی قرار می‌گیرد. بدیهی است که اگر تصمیم بر عدم تبادل اطلاعات باشد، نوبت به این بند نخواهد رسید و پیش‌فرض این است که قصد تبادل اطلاعات وجود دارد.

از منظر اقتصادی، ارایه و انتشار اطلاعات مالی، شفافیت نامیده می‌شود (رستمی غازانی، ۱۳۹۹: ۱۰۲) و یکی از عناصر ایجاد «دولت خوب» است که شکل‌گیری ریشه‌های فساد را دشوار می‌سازد (محسنی، ۱۳۹۸: ۵۹۹). نیل به شفافیت به عنوان یکی از ارکان تأمین سلامت اداری و پیشگیری از فساد، از آرمان‌های کشورهایی است که با فساد اداری مواجه هستند. ایران نیز با توجه به کسب نمره ۲۵ از ۱۰۰ و رتبه ۱۴۹ در میان ۱۸۰ کشور در سال ۲۰۲۰^۱، از کشورهایی است که باید به طور جدی وضعیت شفاف‌سازی خود را مورد بازنگری قرار دهد. مباحث مربوط به شفافیت در دو سطح ملی و بین‌المللی قابل بررسی هستند.

در سطح ملی، شفافیت در اطلاع‌رسانی، قانون‌گذاری، رسیدگی قضایی و غیرقضایی و اجرایی مطرح می‌شود. در خصوص بحث حاضر، برنامه ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد مصوب ۱۳۸۲ از سوی هیات وزیران، قانون ارتقا سلامت نظام اداری و مقابله با فساد مصوب ۱۳۹۰ و لایحه جامع شفافیت مثال‌زدنی هستند. مورد آخر که در ۳۶ ماده در تاریخ

---

1. <https://www.transparency.org/en/countries/iran>

۱۳۹۸/۲/۲۵ تقدیم مجلس شورای اسلامی شده است رویکردی بسیار گسترده نسبت به شفافیت دارد و گفته شده در حالی که قوانین موجود فعلی خواهان مجازات بعد از وقوع جرم هستند، این لایحه در صدد پیشگیری از وقوع تخلف است (کاویانی و دیگران، ۱۳۹۹: ۲۲۰) و شفافیت اقتصادی در بحث پولشویی و تأمین مالی تروریسم، در بند اول فصل سوم لایحه، مورد توجه قرار گرفته است. با این حال، به نظر می‌رسد آینده این لایحه و زمان یا حتی امکان به تصویب رسیدن آن، نامعلوم است.

شفافیت در سطح بین‌المللی نیز چندان از مفهوم آن در سطح ملی متفاوت نیست و بعید است که تازمانی که شفافیت حداکثری در سطح ملی محقق نشده باشد، شفافیت بین‌المللی نیز قابل تحقق باشد. در این خصوص، ادعا شده شفاف‌سازی مالی، با پیشگیری از جرم تأمین مالی تروریسم، اقدامی پیشدستانه برای پیشگیری از تروریسم نیز تلقی می‌شود (ر.ک: نعمتی و دیگران، ۱۳۹۹: ۲۳۸-۲۳۷). در این راستا، ماده ۹ کنوانسیون مریدا دولت‌ها را به اتخاذ اقدامات لازم برای شفافیت فراخوانده و در توصیه‌های فشف و یادداشت‌های تفسیری آن نیز بارها به شفافیت اشاره شده است. این نهاد در سال ۲۰۱۹ با به‌روزرسانی دستورالعمل خود، بر لزوم اعمال الزامات اسناد خود در رابطه با ارزشهای مجازی و آرایه‌دهندگان خدمات آن نیز تأکید کرد (ر.ک: شاملو و خلیلی پاچی، ۱۳۹۹: ۶۹). زیرا ماهیت ناشناختگی افراد در فعالیت‌های مربوط به ارزشهای مجازی، با اصول شفافیت مغایرت دارد و توجه فشف به این امر، نشان‌گر رویکرد پیشدستانه نسبت به خطر عدم شفافیت در ارزشهای مجازی است.

در بحث تبادل اطلاعات، در گزارش سازمان بین‌المللی شفافیت در خصوص مراکز اطلاعات مالی تصریح شده است هر مدلی که در کشوری پذیرفته شود استقلال عملیاتی همراه با مکانیزم‌های قابلیت اعتماد و شفافیت، عنصری حیاتی در طراحی و کار روزانه مراکز اطلاعاتی کارآمد است (Marcus, 2019: 1). در بسیاری از انتقاداتی که از سوی

مراکز اطلاعات مالی: از پیش‌بینی و پیشگیری پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم تا...؛ برزگر | ۱۰۹ |

کشورهای غربی علیه ایران در حوزه‌های گوناگون مطرح می‌شود، به عدم شفافیت نظام جمهوری اسلامی ایران استناد شده است.^۱

اشکال مهم پذیرش اجرای توصیه‌های فتف با حق شرط، که پیشتر مطرح شد، امکان عدم شفافیت از سوی ایران است. زیرا هدف اجرای توصیه‌ها و تبادل اطلاعات مالی از طریق گروه آگمنت نیل به حداکثر شفافیت کشورهاست و قرار دادن حق شرطی کلی مانند عدم تبادل اطلاعات در صورت مرتبط بودن با دوزدن تحریم‌ها، از این شفافیت تا میزان بسیاری خواهد کاست.

نتیجه

پولشویی و تأمین مالی تروریسم جرایمی پیچیده، چند بُعدی و بسیار مضر هستند. از این رو، مقابله با آنها پیش از ظهور یا تقویت، موجب صرفه‌جویی در منابع محدود انسانی و مالی دولت‌ها خواهد شد. در این راستا شهروندان عادی، صاحبان مشاغل و حرفه‌های غیرمالی، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، واحدهای مبارزه با پولشویی، سازمان‌های خیریه، مراکز اطلاعات مالی، نیروی انتظامی و سایر ضابطان دادگستری، قوه قضاییه و قوه مقننه همگی در کنترل این جرایم نقش‌آفرین هستند.

مرکز اطلاعات مالی به‌عنوان قطب پویای دریافت اطلاعات تراکنش‌های مشکوک، تحلیل و افشای آنها، نقشی تعیین‌کننده در پیش‌بینی این جرایم و پیشگیری از آنها دارد. با این حال، برای اینکه این نهاد بتواند هدف خود را به نحو احسن انجام دهد باید خودمختار و مستقل باشد تا هیچ قدرتی مانع انجام وظایف آن نباشد. همچنین، لازم است همه نهادهایی که احتمال درگیری در پولشویی و تأمین مالی تروریسم را دارند، ملزم به گزارش‌دهی به مرکز باشند. بنابراین گزارش‌دهی اشخاص مشمول (مواد ۵ و ۶ قانون مبارزه با پولشویی) کافی نیست. زیرا اصولاً بزهکاران همواره یک گام از قانون‌گذاران جلوتر هستند و به محض اینکه رخنه‌ای در نظام مقابله با پولشویی و تأمین مالی تروریسم کشوری پیدا کنند، فعالیت‌های

---

۱. به‌عنوان مثال، در بسیاری از اخباری که در جهان غرب منتشر شده‌اند ایران به پنهان‌کاری و عدم شفافیت در مورد برنامه هسته‌ای، آمار مبتلایان و فوت‌شدگان بیماری کرونا، سرکوب اعتراضات و بسیاری از موارد دیگر متهم شده است.

خود را به آن سمت و سو سوق خواهند داد. به عنوان مثال، پولشویی در عرصه فوتبال (ر.ک: مشکات، ۱۳۰۰: صص ۷۹-۴۷) و قمار اینترنتی^۱ از مواردی هستند که در قانون یا آیین نامه پولشویی چندان مدنظر قرار نگرفته اند و ممکن است توجه مرتکبان بالقوه را برای پنهان کردن منشا غیرقانونی دارایی، به خود جلب کنند.

مشکل دیگر، استفاده از سیستم های پول رسانی جایگزین از سوی بزهکاران است که مراکز اطلاعات مالی هیچ کنترلی بر روی آنها ندارند و ادعا شده سازمان های تروریستی بیشتر منابع مالی خود را از طریق این سیستم ها با پوشش مؤسسات خیریه و دیگر واحدهای نفوذپذیر به دست می آورند (شمس ناتری و اسلام، پیشین: صص ۲۸۴-۲۸۳).

بنابراین مراکز اطلاعات مالی تنها نهاد مبارزه با این دو جرم نیستند و همان گونه که در ادبیات این مباحث معمولاً به نظام مقابله با پولشویی و تأمین مالی تروریسم اشاره می شود، این نظام باید با رویکردی کل گرا تمامی رخنه های احتمالی برای بزهکاران بالقوه را مدنظر قرار دهد و به تعبیری، از تمام ظرفیت های دولتی و جامعه‌ی ملی و بین المللی برای کنترل اجتماعی مصادیق بزهکاری استفاده کند (شاهیده و نیازپور، ۱۳۹۹: ۱۲۷).

در این میان، کشور ایران با اینکه در حوزه سیاست جنایی تقنینی در سال های اخیر عملکرد قابل قبولی داشته و اکثر قریب به اتفاق مقررات آن در خصوص مراکز اطلاعات مالی منطبق با توصیه های فتف، کنوانسیون های پالرمو و مریدا و رهنمودهای بانک جهانی هستند، همچنان پرخطرترین کشور از لحاظ پولشویی به شمار می رود و به دلیل عدم رعایت توصیه های فتف، یکی از دو کشور در فهرست سیاه است که کشورهای دیگر ملزم به اتخاذ اقدامات مشدد راستی آزمایی در مقابلش هستند.

همچنین، مرکز اطلاعات مالی به تازگی و با اصلاحات سال ۱۳۹۷ در قانون مبارزه با پولشویی وارد ایران شد و سپس در سال ۱۳۹۸، وظایف آن به طور دقیق تر احصا شد. بنابراین،

---

۱. اخیراً اخباری از قمار اینترنتی در استان مختلف ایران منتشر شده است. این رفتارها به موجب مواد ۷۰۵ تا ۷۱۱ قانون مجازات اسلامی ممنوع و جرم انگاری شده و گاه با عنوان اتهام کلاهبرداری رایانه ای نیز قابل تعقیب هستند. ولی مسأله مهم تر و کلان تر، امکان پولشویی با توسل به آن است. بدین معنا که ممکن است در بازی های صوری میان دو طرف که همدست یکدیگر هستند، به ظاهر مبالغ هنگفتی پول جابه جا شود و هدف گم کردن مبدأ غیرقانونی پول باشد.

مراکز اطلاعات مالی: از پیش‌بینی و پیشگیری پولشویی و تأمین مالی تروریسم تا...؛ برزگر | ۱۱۱ |

هنوز گزارشی از عملکرد این نهاد و اجرای کامل این قانون و آیین‌نامه‌اش در دست نیست و شاید داوری در مورد کارآمدی این نهاد در ایران، قضاوتی شتاب‌زده باشد. با این همه، مطابق گزارش‌ها، رتبه ایران از نظر خطر پولشویی و تأمین مالی تروریسم از زمان تأسیس مرکز بهبود نیافته است.

بدیهی است که نمی‌توان نقش مسایل سیاسی را در اتخاذ این تصمیم‌ها علیه ایران نادیده گرفت. به‌عنوان مثال، اصلاحات پیشنهادی در توصیه ۱ و یادداشت تفسیری آن در مورد ارزیابی خطرات تأمین مالی تکثیر و به‌کارگیری اقدامات ریسک‌مدار،^۱ اندکی پس از پایان مهلت مقرر در قطعنامه ۲۲۳۱ علیه ایران در خصوص تحریم تسلیحاتی ایران برای رایزنی عمومی توسط فتن منتشر شد. گرچه این پیشنهاد هنوز به‌صورت یکی از قواعد الزامی فتن نهایی نشده است، ارایه آن با مقاصد کاملاً مغرضانه صورت گرفته و نهایی شدنش آثار سوئی برای ایران در پی خواهد داشت.

شاید یکی از دلایل این امر این باشد که تعامل فعلی ایران با جامعه بین‌الملل بیشتر واگراست تا همگرا. محیط بین‌الملل با نظام جهانی و سلسله مراتب توأم با وابستگی متقابل بین کشورها، تحمیل‌کننده استانداردها، قواعد و الزاماتی است که دولت‌ها در تعاملات فراملی خود و در پی اهداف و منافع بین‌المللی خود، ملزم به رعایت آنها هستند. بنابراین، هرچه موقعیت یک کشور در سلسله مراتب نظام جهانی حاشیه‌ای‌تر باشد، زمینه برای قانون‌گریزی افراد آن جامعه بیشتر می‌شود (میردهقان، پیشین، ۲۳۲). عدم رعایت توصیه‌های فتن، عدم تبادل اطلاعات مالی و عدم شفافیت در سطح بین‌المللی، همگی این واگرایی را تشدید می‌کنند و این امر، در نهایت مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در ایران را دشوارتر خواهد کرد و دارای آثار سوء بلندمدت بر اقتصاد ایران خواهد بود.

---

۱. برای مشاهده متن کامل اصلاحات پیشنهادی ر.ک:

منابع

الف) فارسی

- ابراهیمی، شهرام (۱۳۹۶). *جرم‌شناسی پیشگیری*، چاپ چهارم، تهران: نشر میزان.
- اردبیلی، محمدعلی (۱۳۹۶). *محموله‌های تحت کنترل*، چاپ اول، تهران: انتشارات خرسندی
- برزگر، مه‌ری (۱۳۹۶). *پیش‌بینی جرم، مبانی، چالش‌ها و پیامدهای حقوقی-جرم‌شناسی*، رساله دکتری حقوق جزا و جرم‌شناسی، تهران، دانشگاه علامه طباطبائی.
- جزایری، مینا (۱۳۸۴). «ارکان مهم مبارزه با جرم پولشویی: شناسایی مشتری و مرکز اطلاعات مالی»، *ماهنامه بانک و اقتصاد*، شماره ۵۶، فروردین، صص ۴۰-۳۸.
- جندلی، منون (۱۴۰۱). *درآمدی بر پیشگیری از جرم*، ترجمه شهرام ابراهیمی، چاپ چهارم. تهران: میزان.
- چتین، پیت‌لارنت، مک دوئل، جان، موس‌ت، سد‌ریک، اسکات و انی، وندر دوز (۱۳۹۲). *پیش‌گیری از پولشویی و تأمین مالی تروریسم*، ترجمه مریم کشتکار، چاپ اول، تهران: انتشارات تاش.
- خانعلی‌پور واجارگاه، سکینه (۱۳۹۰). *پیشگیری فنی از جرم*، چاپ اول، تهران: میزان.
- رایجیان اصلی، مهرداد (۱۳۹۸). *درآمدی بر جرم‌شناسی*، چاپ دوم، تهران: سمت.
- رستمی‌غازانی، امید (۱۳۹۹). «اصل شفافیت»، *دانشنامه سیاست‌گذاری حقوقی*، چاپ اول، تهران: معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات ریاست جمهوری.
- زارع قاچاری، فردوس و قائم مقامی، علی (۱۳۹۲). *استانداردهای بین‌المللی مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم*، چاپ اول، تهران: نشر تاش.
- دارابی، شهرداد (۱۳۹۸). *بزهکاری بقیه سرخ‌ها*، چاپ اول، تهران: میزان.

مراکز اطلاعات مالی: از پیش‌بینی و پیشگیری پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم تا...؛ برزگر | ۱۱۳ |

دمتیس، دیونیسیوس (۱۳۹۷). «نقش سامانه‌های اطلاعات در پیشگیری و کشف جرایم فراملی و بین‌المللی» ترجمه سید بهمن خدادادی و مهدی غلامپور، در *رویکردهای جرم‌شناختی به حقوق بین‌الملل کیفری*، چاپ اول، تهران: میزان.

سلیمانی تبار، مهدی (۱۳۹۹). «مقایسه قوانین و راهکارهای حقوقی مبارزه با پولشویی در نظام حقوقی ایران و انگلیس»، *فصلنامه بین‌المللی قانون یار*، تابستان، شماره ۱۴، صص ۴۵۱-۴۸۴.

شاملو، باقر و خلیلی پاچی، عارف (۱۳۹۹). «رویکرد ریسک‌مدار سیاست جنایی در برابر پول‌شویی»، *دوفصلنامه پژوهشنامه حقوق کیفری*، شماره ۲۱، بهار و تابستان، صص ۱۲۷-۱۵۲.

شاملو، باقر و خلیلی پاچی، عارف (۱۳۹۹). «مجازی شدن بزهکاری یقه‌سفیدی در پرتو ارزهای مجازی»، *فصلنامه حقوقی دادگستری*، شماره ۱۱۰، تابستان، صص ۷۳-۴۱

شاهیده، فرهاد (۱۴۰۰). *تحلیل جرم‌شناختی سیاست‌گذاری افتراقی نسبت به جرم‌های تروریستی*، رساله دکتری حقوق جزا و جرم‌شناسی، تهران، دانشگاه شهید بهشتی

شاهیده، فرهاد و نیازپور، امیرحسین (۱۳۹۹). «جرم‌انگاری پیش‌دستانه اعمال تروریستی»، *دوفصلنامه آموزه‌های حقوق کیفری*، دوره ۱۷، شماره ۱۹، صص ۱۲۳-۱۶۰.

شمس ناتری، محمد ابراهیم و توسلی زاده، توران (۱۳۹۰). «پیشگیری وضعی از جرایم اقتصادی»، *فصلنامه مطالعات حقوق خصوصی*، دوره ۴۱، شماره ۴، زمستان، صص ۱۹۹-۲۱۸.

شمس ناتری، محمد ابراهیم و اسلامی، داود (۱۳۹۴). «ماهیت کیفری تأمین مالی تروریسم»، *دوفصلنامه مطالعات حقوق کیفری و جرم‌شناسی*، شماره ۴ و ۵، پاییز و زمستان، صص ۲۵۷-۲۸۶.

صبوری پور، مهدی و ترکاشوند، عرفانه (۱۳۹۷). «پولشویی در بستر بانکداری مجازی» در *سیاست جنایی در برابر بزهکاران اقتصادی*. چاپ اول. تهران: میزان.

عباسی، اصغر (۱۳۹۸). «فتف»، در *دانشنامه علوم جنایی اقتصادی*، چاپ اول، تهران: میزان.

عبداله خانی، علی (۱۳۹۰). فنون پیش‌بینی، چاپ اول، تهران: مؤسسه فرهنگی ابرار معاصر تهران.

قورچی بیگی، مجید (۱۳۹۸). «پیشگیری وضعی از جرایم یقه‌سفیدها»، در *دانشنامه علوم جنایی اقتصادی*، چاپ اول، تهران: میزان.

کاشانی کیا، امیر همایون (۱۳۹۹). *راهکارهای مبارزه با پولشویی*، چاپ اول، تهران: آفتاب گیتی.

کاویانی، امیرسعید، مشهدی، علی و عطریان، فرامرز (۱۳۹۹). «تحلیل لایحه جامع شفافیت و تأثیر آن بر کاهش فساد و ارتقای سلامت نظام اداری»، *نشریه تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل*، شماره ۵۰، زمستان، صص ۲۱۵ تا ۲۳۴.

کشتکار، مریم (۱۳۹۰). «راهکارهای مبارزه با پولشویی در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری»، *فصلنامه تازه‌های اقتصاد*، شماره ۱۳۲، تابستان، صص ۱۶۸-۱۶۰.

گسن، رمون (۱۳۷۶). «روابط میان پیشگیری وضعی و کنترل بزهکاری»، ترجمه علی حسین نجفی ابرندآبادی، *فصلنامه تحقیقات حقوقی*، شماره ۱۹، تابستان، صص ۶۲۸-۶۰۵. محسنی، فرید (۱۳۹۸). «شفاف‌سازی اقتصادی»، در *دانشنامه علوم جنایی اقتصادی*، چاپ اول، تهران: میزان.

مشکات، سید مصطفی (۱۳۹۹). «راهبرد گروه اقدام مالی (FATF) در قبال پولشویی در فوتبال»، *فصلنامه پژوهش حقوق کیفری*، شماره ۳۹، زمستان، صص ۷۹-۴۷.

منفرد، محبوبه و جلالی فراهانی، امیرحسین (۱۳۹۱). «کدهای رفتاری و پیشگیری از بزهکاری»، *دوفصلنامه پژوهشنامه حقوق کیفری*، شماره ۶، صص ۱۳۴-۱۰۵.

میردهقان، سید عباس (۱۳۹۵). *زمینه‌های ایجاد و گسترش پولشویی در اقتصاد ایران*. چاپ اول. تهران: مجد.

میرمحمدصادقی، حسین (۱۳۸۱). «ملاحظات در موضوع پیشگیری از وقوع جرم»، *فصلنامه تحقیقات حقوقی*، شماره ۳۶-۳۵، صص ۱۰۹-۹۹.

مراکز اطلاعات مالی: از پیش‌بینی و پیشگیری پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم تا...؛ برزگر | ۱۱۵ |

نجفی ابرندآبادی، علی حسین (۱۳۹۶). «جنایات بین‌المللی و جرم‌شناسی (دیباجه)»، در
جرم‌شناسی فراملی، آلت سمولرز و رولف هاومن، چاپ اول، تهران: میزان،
صص ۲۴-۱۱.

نجفی ابرندآبادی، علی حسین و ایارگر، حسین (۱۳۹۳). «نظارت بر مجرمان خطرناک:
چالش‌ها و راهکارها»، فصلنامه پژوهش حقوق کیفری، شماره ششم، سال دوم،
صص ۳۷-۹.

نجفی ابرندآبادی، علی حسین (۱۳۸۳). «پیشگیری عادلانه از جرم»، در علوم جنایی (مجموعه
مقالات در تجلیل از استاد دکتر محمد آشوری)، چاپ اول، تهران: سمت.
نعمتی، لیلا، سیدمرتضی حسینی، راحله و مهدوی‌پور، اعظم (۱۳۹۹). «رهیافت‌های پیشگیرانه
در مهار تروریسم»، فصلنامه پژوهش حقوق کیفری، شماره ۳۰، بهار، صص ۲۵۸-
۲۳۱.

نیازپور، امیرحسین (۱۴۰۰). *پیشگیری از جرم*، چاپ اول. تهران: میزان

(ب) انگلیسی

- Abbasi, Asghar (2019). "FATF", in *Encyclopedia of Economic Criminal Sciences*, 1st Ed. Tehran: Mizan. [In Persian]
- Abdollah Khani, Ali (2011). *Technics of Prediction*, 1st Ed. Tehran: Cultural Institute of Abrar Moaser Tehran. [In Persian]
- Amicelle, Anthony & Chaudieu, Killian (2018). "In Search of Transnational Financial Intelligence: Questioning Cooperation between Financial Intelligence Units" in *The Palgrave Handbook of Criminal and Terrorism Financing Law*, Palgrave Macmillan. Springer.
- Ardebili, Mohammad Ali. (2017). *Controlled Delivery*, 1st Ed. Tehran: Khorsandi. [In Persian]
- Barzegar, Mehri (2017). *Prediction of Crime, Basis, Methods and Legal-Criminological Consequences*, PhD Dissertation in Criminal Law and Criminology, Tehran: Allameh Tabataba'i University. [In Persian]
- Chatain, Pierre-Laurent. Mcdowell, John. Mousset, Cedric. Schott, Paul Allan & Van Der Does de Willebois, Emile (2013). *Preventing*

- Money Laundering and Terrorist Financing*, Translated by Maryam Keshtkar, 1st Ed. Tehran: Tash. [In Persian]
- Darabi, Shahrddad (2019). *Red Collar Criminals Criminality*, 1st Ed. Tehran: Mizan. [In Persian]
- Demetis, Dionysios (2018). “The Role of Information Systems in the Prevention and Detection of Transnational and International Crime”, Translated by Bahman Khodadadi & Mehdi Gholampoor, in *Criminological Approaches to International Criminal Law*, 1st Ed. Tehran: Mizan. [In Persian]
- Ebrahimi, Shahram (2017). *Criminology of Prevention*, 4th Ed. Tehran: Mizan. [In Persian]
- Financial Action Task Force (2019). *International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation*.
- Jazayeri, Mina (2005). “Important Elements of Combatting Money Laundering: Customer Due diligence and the FIUS”, *Journal and Bank and Economics*, Vol. 56. PP. 38-40. [In Persian]
- Gassin, Raymond (1997). “Les Relations entre la prévention situationnelle et le contrôle de la criminalité”, Translated by Ali Hossein Nadjafi Abrandabadi, *Legal Research Quarterly*, Vol 19. Summer, PP.605-628. [In Persian]
- Ghoorchi Beigi, Majid (2019). “Situational prevention of White-collar Criminality” in *Encyclopedia of Economic Criminal Sciences*, 1st Ed. Tehran: Mizan. [In Persian]
- Jendeli, Menon (2022). *Prévenir la Criminalité : oui...mais comment?*, Translated by Shahram Ebrahimi, 4th Ed. Tehran : Mizan. [In Persian]
- Kashani Kia, Amir Homayoon (2020). *Strategies of Combatting Money Laundering*, 1st Ed. Tehran: Aftab Giti. [In Persian]
- Kaviani, Amir Saeed, Mashhadi, Ali & Atrian, Faramarz (2021). “Analysis of the Draft of Comprehensive Transparency and its Effect on Reduction of Corruption and Promotion of Wellbeing of Administrative System”, *Journal of International Legal research*, Vol 50, Winter. PP. 215-234. [In Persian]
- Keshtkar, Maryam (2011). “Methods of Combatting Money Laundering in Banks and Financial Institutions”, *Journal of news of Economics*, Vol.132, Summer, PP. 160-168. [In Persian]
- Khanali Pour Vajargah, Sakine (2011). *Technical Crime Prevention*. 1st Ed. Tehran: Mizan. [In Persian]

- Marcus, Abigail J. (2019). *Financial Intelligence Units (FIUs): Effective Institutional Design, Mandate and Powers*. Transparency International.
- Meshkat, Seyed Mostafa (1401). "The FATF Strategy on Money Laundering in Football Sector", *Journal of Criminal Law Research*, Vol 39, Winter, PP. 47-79. [In Persian]
- McCue, Colleen (2007). *Data Mining and Predictive Analysis*. Burlington, USA: Elsevier.
- Mirdehghan, Seyed Abbas (2016). *The Contexts of Formation & Expansion of Money Laundering in Iran Economy*, 1st Ed. Tehran: Majd. [In Persian]
- Mirmohammad Sadeghi, Hossein (2002). "Notes on Prevention of Crime", *Legal Research Quarterly*, Vol. 35-36. PP. 99-109. [In Persian]
- Mohseni, Farid (2019). "Economic Transparency", in *Encyclopedia of Economic Criminal Sciences*, 1st Ed. Tehran: Mizan. [In Persian]
- Monfared, Mahboobeh & Jalali Farahani, Amir Hosseinf (2012). "Codes of Conduct and Prevention of Criminality", *Journal of Criminal Law Research*, Vol 6. PP. 105-134. [In Persian]
- Nadjafi Abrandabadi, Ali hossein (2017). "International Crimes and Criminology (Preface)" in *Supranational criminology* edited by Alette Smeulers & Roelof Haveman, 1st Ed. Tehran: Mizan. [In Persian]
- Nadjafi Abrandabadi, Ali Hossein & Ayargar, Hossein (2014). "Dangerous Offenders Supervision; Challenges and Solutions", *Journal of Criminal Law Research*, Vol.2 , Issue 6. PP. 9-37. [In Persian]
- Nadjafi Abrandabadi, Ali Hossein (2004). "Fair Prevention of Crime" in *Criminal Sciences (Articles dedicated to Professor Dr. Mohammad Ashoori)*, 1st Ed. Tehran: Samt. [In Persian]
- Nemati, Leila, Seyed Morteza Hosseini & Mahdavi pour, Azam (2020). "Anticipatory Approaches to Restraining Terrorism", *journal of Criminal Law research*, Vol 30. Spring. PP. 231-258. [In Persian]
- Niazpoor, Amir Hassan (2021). *Prevention of Crime*, 1st Ed. Tehran: Mizan. [In Persian]
- Rayejian Asli, Mehrdad (2019). *Criminology an Introduction & Overview*. 2nd Ed. Tehran: Samt. [In Persian]
- Rostami Ghazani, Omid (2020). "Transparency", *Encyclopedia of Legal Policy Making*, 1st Ed. Tehran: Deputy of Compilation,

- Revision and Publication of Rules and Regulations of Presidential of IRI. [In Persian]
- Saboori Poor, Mehdi & Torkashvand, Erfaneh (2018). “Money Laundering via Virtual Banking” in *The Criminal Policy in the Field of Economic Criminality*, 1st Ed. Tehran: Mizan. [In Persian]
- Salehi, Ahmad, Ghazanfari, Mehdi & Fathian Mohammad, (2017). “Data Mining Techniques for Anti Money Laundering”, *International Journal of Applied Engineering Research*. Vol.12, No 20.
- Shahide, Farhad (2021). *Criminological Analysis of Differential Policy Making of Terrorist Crimes*, PhD Dissertation in Criminal Law and Criminology, Tehran: Shahid Beheshti University. [In Persian]
- Shahide, Farhad & Niaz Poor, Amir Hasan (2020). “Pre-trial Criminalization of Terrorist Acts”, *Criminal Law Doctrines Journal*, Vol 19. PP.123-160. [In Persian]
- Shamloo, Bagher & Khalili Pachi, Aref (2020). “Risk-based Approach to Criminal Policy against Money Laundering”, *Journal of Criminal Law Research*, Vol.21. Spring & Summer, PP. 127-152. [In Persian]
- Shamloo, Bagher & Khalili Pachi, Aref (2020). “Virtualization of White-collar Crimes in the Light of Virtual Currencies”, *The Judiciary law Journal*, Vol 110, Summer, PP. 41-73
- Shams Nateri, Mohammad Ebrahim & Tavasoli Zade, Tooran (2012). “Situational Prevention From Economic Crimes”, *Private Law Studies Quarterly*, Vol 41, Number 4. Winter, PP. 199-218. [In Persian]
- Shams Nateri, Mohammad Ebrahim & Eslami, Davood (2015). “Penal Nature of Terrorist Financing”, *Journal of Criminal Law and Criminology Studies*, Vol 2, Number 4&5. PP. 2570286. [In Persian]
- Soleimani Tabar, Mehdi (2020). “A Comparison of Regulations and Legal Measures of Combatting Money Laundering in Iranian and British Legal Systems”, *International Journal of Ghanoonyar*, Summer, Vol 14. PP. 484-451. [In Persian]
- The World Bank (2009). *Building an Effective Financial Intelligence Unit*, USA: Washington DC
- Vaccani, Matteo (2010). *Alternative remittance systems and terrorism financing issues in Risk Management*. The World Bank.

مراکز اطلاعات مالی: از پیش‌بینی و پیشگیری پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم تا...؛ برزگر | ۱۱۹ |

Zare Ghajari, Ferdos & Ghaem Maghami, Ali (2013). *International Standards of Combatting Money Laundering and Financing of Terrorism*, 1st Ed. Tehran: Tash. [In Persian]

پ) پایگاه‌های اینترنتی:

www.egmontgroup.org
www.fatf-gafi.org
www.economie.gouv.fr
irandatamining.com
www.thetower.org
www.independentpersian.com
<https://www.ilna.news>

استناد به این مقاله: برزگر، مهری. (۱۴۰۲). مراکز اطلاعات مالی: از پیش‌بینی و پیشگیری پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم تا چالش‌های تبادل اطلاعات؛ با تکیه بر حقوق ایران. فصلنامه پژوهش حقوق کیفری، ۱۱(۴۲)، ۸۳-۱۱۹. doi: 10.22054/jclr.2023.63105.2380

Criminal Law Research is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.